

PÄRNU VANA-SAUGA LASTEIAIA

ÕPPEKAVA

SISUKORD

I ÜLDOSA

LASTEASUTUSE LIIK JA ERIPÄRA	3
1. Üldandmed lasteaia kohta	3
1.5 Lasteasutuse eripära.	4
2. LASTEASUTUSE ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGID JA	6
PÕHIMÕTTED	6
2.1 Lasteasutuse õppekasvatustegevuse üldeesmärgid.	6
2.2 Lasteasutuse õppekasvatustegevuse põhimõtted	6
2.3 Õpikäsitus	7
2.4 Süvaõpetuslikud suunad	Tõrge! Järjehoidjat pole määratletud.
2.5 Õppekasvatustööga seotud projektid, aktiivõppemeetodid.	Tõrge! Järjehoidjat pole määratletud.
2.6 Info - kommunikatsiooni tehnoloogia kasutamine õppe-kasvatustegevuste mitmekesistamisel.....	7
3. LASTEAIA ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE SISU NING KORRALDUS	8
3.1 Õppeaasta.....	8
3.2 Rühma õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine	8
3.4 Erivajadusega laps.	10
3.4.3 Eesti keele kui teise keele õpe.	11
3.5 Koostöö lapsevanemaga.	11
3.5.3 Kaasamine.....	12
3.5.4 Tagasiside	12
4. Eeldatavad üldoskused vanuseastmete kaupa.....	12
4.1 Mänguoskused	12

LASTEASUTUSE LIIK JA ERIPÄRA

1. Üldandmed lasteaiaks

Pärnu Vana-Sauga Lasteaed on Pärnu linnavalitsuse hallatav õppeasutus, mis moodustati Pärnu Linnavolikogu 18.06.2020 otsusega nr 48 Lasteaedade ümberkorraldamine.

Pärnu Lasteaed Päikesejänku liitmisel Pärnu Kadri Lasteaiaga.

Aadress: Kadri 23; 80033 Pärnu linn, Pärnu linn

Asutus töötab kahes õppehoones:

Kadri maja aadressil Kadri 23, 80033 Pärnu linn ja

Päikesejänku maja aadressil Vana-Sauga 21, 80031 Pärnu linn.

e-post: info@vanasauga.parnu.ee

koduleht: www.vanasauga.parnu.ee

Mõlemad õppehooned on ehitatud tüüpprojekti Nr 2JI-04-05 järgi 140-kohaliste lasteaedadena ja avatud 01.veebbruaril 1969.a. ametkondlike lasteaedadena.

01.01.1994. aastast on lasteaiad Pärnu linnavalitsuse haldusalas munitsipaal-lasteaedadena.

Üldtelefon 44 72 429,4474360, direktor: 53071722, e-mail: info@vanasauga.parnu.ee,

kodulehekül: www.vanasauga.ee

1.2 Lasteaiaks asukoha kirjeldus

Seisuga 1.jaanuar 2021 alustanud Pärnu Vana-Sauga Lasteaed toimib kahes õppehoones:

Kadri majas toimub õppe- ja kasvatustöö üldõpetusliku printsiibi (J. Käis) järgi.

Lasteaias on 1 sõimerühm, 1 liitühm pererühma põhimõttel ja 4 aiarühma. Õppehoone sai energiatõhususe programmi toel soojustatud 2020 suvel.

Päikesejänku majas on aastast 1994 tegutsenud Hea Alguse metoodika kohaselt. Lasteaias on 1 sõimerühm, 1 liitühm pererühma põhimõttel ja 1 liitühm, 3 aiarühma. Päikesejänku õppehoone sai soojustuse 2020.a lõpul.

Mõlemad lasteaiad kuuluvad Tervist Edendavate Lasteaedade (TEL) võrgustikku ja on eelnevalt liitunud Rohelise Kooli programmiga, Päikesejänku omab ka programmi tunnust – Rohelise Kooli lippu.

1.3 Lasteaiaks missioon

Õnnelik lapsepõlv loob tuleviku MINA, kes

tuleb toime koolis ja igapäevaelus;

austab inimest enda kõrval, esivanemaid ja rahvakultuuri;

hoiab oma tervist ja maailma meie ümber;

on positiivse ellusuhtumisega

1.4 Lasteaiaks visioon

Loome tingimused rahvakultuuri ja keskkonda väärtustava terve lapse kasvamiseks.

1.5 Lasteasutuse eripära.

1.5.1 Kadri Maja. Laste arendamine toimub läbi mänguliste tegevuste, arvestades laste huve ja soove. Väga oluliseks peame:

- * Laste loovuse arendamist läbi laste juttude kogumise, käeliste tegevuste ja aktiivõppe meetodikate rakendamise.
- * Oma rühma nime (Vahtra, Pirni, Kuuse, Õuna, Kastani, Pihlaka) kasutamist õppetegevusprotsessis
- * Pärimuskultuuri edasikandmist - vanema rühma rahvuslikus stiilis jõulupidu ja üle aasta lastaia tantsu- ja laulupidu.

Laste jutu jutustamine

Täiskasvanu palub lapsel jutustada talle üks jutt, täiskasvanu paneb lapse jutu kirja sõna-sõnalt, tegemata ainsatki parandust (ei stiililist ega grammatilist). Kui laps on oma loo ära rääkinud, siis loeb täiskasvanu talle jutu ette ja soovi korral võib laps teha selles parandusi või täiendusi. Süstemaatiline juttude kogumine on lapse arengu näitaja. Mitte ainult keelelise ja eneseväljenduslikkuse arengu näitaja vaid ka loovuse arengumõõdupuu. Juttudes kajastub lapse loovuse areng ning isikliku kogemuse pagas .Juttude ülestähendamisel pühendub õpetaja täielikult lapsele s.o. niinimetatud kvaliteetaeg lapsega. Lapsel on võimalus rääkida teda erutavatest ja huvipakkuvatest asjadest. Jutud kogutakse lapse arengumapi vahele. Lasteaia lõpupeoks koostatakse rühma laste juttudest kogumik, mis jääb igale lapsele mälestuseks.

Oma rühma puude projekt

Rühmadel on puude nimetused ja puude projekt on osa keskkonnakasvatusest. Igale rühmale on oma puu nagu hiiepuu. Laps omab oma rühma puust süvateadmisi ja oskab neid edasi anda ka teistele. Laps õpib puu eest hoolitsema ja loodust hoidma. Õpetaja kogub oma rühma puu kohta võimalikult palju informatsiooni ja talletab selle vastavasse mappi. Kogutakse ka mänge, mis on seotud oma puuga. Kui laps läheb kooli peaks ta:
-oskama oma rühma puud ära tunda lehtede, viljade, õite, tüve, pungade maitse ja lõhna järgi
-teadma milleks puud kasutatakse ja mis tema viljadest teha saab
-oskama jutustada teistele oma rühma puust lugu (kas muinasjuttu, legendi või enda väljamõeldud lugu) Lisa

Pärimuskultuuri edasikandmine.

Peame oluliseks, et lastele antakse teadmisi oma rahva tavanditest ja rahvakalendri tähtpäevadest.

Enda avastamine lauludes, mängudes ja pärimustes aitavad tal hiljem vastata küsimusele: „Kes ma olen?“

Rahvuskultuuri seos erinevate ainevaldkondadega:

- * iga-aastane rahvakalendritähtpäevade tähistamine laiendab laste silmaringi tänasesse päeva jõudnud vanarahva kommetest, tavadest ja traditsioonidest.
- * muusikategevustes õpib laps rahvalaulu, -tantsu, -mängu, hällilaule, mängitamislaule, kasutades saatenäidatavaid rütmipille, meloodiapille ja kehapille
- * käelistes tegevustes kasutatakse rahvakunsti sugemeid – värv, vorm, muster

- * õppekäikudel muuseumidesse, erineva suunitlusega talukohtade külastamisel tutvutakse vanavaraga, endisaegsete töövahendite, rahvariiete ja töökultuuriga.
- * igapäevatöös kasutavad õpetajad kõnemänge, liisusalme, lühiriimi, mõistatusi, vanasõnu, muinasjutte rahva vaimse pärandiga tutvumiseks, laste kõnekeele rikastamiseks, emotsionaalse väljendusoskuse, kaasaelamisrõõmu arendamiseks. See kajastub kuuplaanides.

Laste poolt omandatud oskuste väljundiks on:

- * iga-aastased folklooripeod vabariigi aastapäeval,
- * vanema rühma rahvuslikus stiilis jõulupeod
- * rahvusliku temaatika käsitlemine kevadistel laulupidudel, mis toimuvad üle aasta.

1.5.2 Päikesejänku Majas on 6 rühma: 1 söimerühm lastele 1,5-3 aastat, 2 liitrühm ,3 rühma 3-6- aastastele.

Lasteaed töötab alates 1994.a Hea Alguse põhimõtete järgi, väärtustades terviseedendamist, keskkonna-, väärtus- ja tarbijakasvatust ning koostööd. Tegevused tuginevad paindliku tööjaotusega meeskonnatööle.

Rühma meeskond komplekteeritakse inimestest, kellel on vastavad ametioskused ja sellele lisanduvad üksteist täiendavad lisaoskused. Meeskonnal on ühine eesmärk, taotlus ja ühiselt jagatud vastutus tegevuse eest.

Mängulised õppetegevused toimuvad läbi erinevate tegevuskeskuste. Lisaks õpetatakse lastele toiduvalmistamist, tegeletakse teadusega ja tehnoloogiaõppega (5-7-aastased).

Lasteaias tegutsevad tervist tugevdavad huviringid, mis on ellu kutsutud vastavalt lastevanemate soovidele.

Rühmaruumi näol luuakse lapsekeskne ja ohutu õppimiskeskond, mis suurendab iga lapse individuaalseid huvisid ja oskusi. Kuna oluline on eakaaslaste seltsis ja väikeses rühmas õppimine, on rühmaruum jaotatud tegevuskeskusteks. Igas rühmas on 7 – 12 keskust. Keskusesse mahub korraga tegutsema 2 – 5 last. Vajadusel võib laste arvu keskustes suurendada.

Tegevuskeskused, materjalide ja vahendite asukohad avatud riiulitel on selgelt tähistatud.

Vahetatavad vahendid/materjalid on temaatilise nädalaplaaniga seotud ja nende õige valik on lapse arengu seisukohalt eriti oluline. Materjalid ja laste tööd on välja pandud laste silmade kõrgusele. Seintel on väljapanek tööst ja väärtustest, mida õpitakse käesoleval momendil.

Tegevuskeskused võivad olla järgmised:

- kunst
- raamatud ja kirjaoskus
- ehituskeskus
- teadus/loodus
- kokandus
- liiv / vesi
- kodumängu
- infotehnoloogia
- lauamäng

Omavahel sobivaid keskusi võib ühendada (nt teadus ja loodus).

Teiseks tähtsaks õpikeskkonnaks on loodus. Õueala on sisustatud nii, et see pakuks võimalusi vaatlusteks, töökasvatuseks, liikumiseks, liiklusõpetuseks, mänguks. Õuealal on palju eri liiki puid ja põõsaid, mida hoida ja hooldada. Neist infotahvliga varustatud on 20. Õues vaadeldut süvendatakse, täiendatakse tubastes tegevustes ja toas õpitut täiendatakse looduses. Õuest tuuakse

materjali rühma. Õuevahendite korrasolekut kontrollitakse regulaarselt, parandatakse koheselt vastavalt võimalustele.

Päikesejänku majal on välja kujunenud oma traditsioonid:

- jüripäeva matk
- temaatiline õhtu ööbimisega lasteaias (kooliminejatele)
- laulupäev 5-aastastele lastele emadepäeval
- lasteaia spordipäev
- 100 päeva kooli algusest (taas kohtumine 1. klassi läinud lastega ja nende vanematega)

Lasteaial on oma sümboolikaga saali ja õuemasti lipp, laul, kleeps ja logo. Ka igal rühmal on oma laul ja logo.

Rühmadel on õigus valida 3- liikmeline vanematekogu, kelle ülesandeks on kaasa aidata rühmaelu edendamisele ja lasteaia arendustegevusele

2. LASTEASUTUSE ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGID JA PÕHIMÕTTED

2.1 Lasteasutuse õppekasvatustegevuse üldeesmärgid.

Üldeesmärgist lähtuvalt toetab õppe- ja kasvatustegevus lapse kehalist, vaimset, sotsiaalset ja emotsionaalset arengut, mille tulemusel kujuneb lapsel terviklik ja positiivne minapilt, ümbritseva keskkonna mõistmine, eetiline käitumine ning algatusvõime, esmased tööharjumused, kehaline aktiivsus ja arusaam tervise hoidmise tähtsusest ning arenevad mängu-, õpi-, sotsiaalsed ja enesekohased oskused.

- lapsed on aktiivsed õppijad ja usuvad endasse
- lapsed tegutsevad loovalt ja oskavad teha valikuid
- lapsed on hoolivad kaaslaste ja keskkonna suhtes
- lapsed väärtustavad oma kodukohta ja rahvatraditsioone
- laste arengut toetab kogu lasteaia töötajaskond
- laste arengut toetab koostöö lastevanematega

2.2 Lasteasutuse õppekasvatustegevuse põhimõtted

Lasteasutus korraldab õppe- ja kasvatustegevuse protsessi riikliku õppekava alusel koostatud asutuse õppekava järgi, mille põhimõteteks on:

- * õppimine mängu kaudu, mis vastab lapse vajadusele ja toetab isiksuse terviklikku arengut ning võimaldab lapsel ümbritseva maailma tunnetuse kaudu omandada mõtlemis- ja probleemilahendamise oskusi, eneseväljendamise- ja suhtlemisoskusi ning empaatiavõimet, iseseisvust jne.
- * vastavus lapse arengu ja individuaalsusega
- * üldõpetusliku tööviisi rakendamine, kus on kõik ainevaldkonnad omavahel lõimunud
- * tasakaalustatus – toetatakse lapse võimete igakülgset arengut, luues talle võimalusi mitmekesiste nähtustega tutvumiseks erinevates olukordades erinevatel viisidel
- * Lapse loovuse toetamine, lapse arengut ja sotsialiseerumist soodustava keskkonna loomine, tegevuse paindlikkus
- * lapse tervise hoidmine ja edendamine ning liikumisvajaduse rahuldamine
- * eesti kultuuritraditsioonide väärtustamine ning teiste kultuuride eripära arvestamine

- * kodu ja lasteasutuse koostöö

2.3 Õpikäsitus

2.3.1 Laps õpib matkimise, vaatlemise, uurimise, katsetamise, suhtlemise, mängu, harjutamise jms kaudu, mille tulemusel toimuvad muutused teadmistes, oskustes, hoiakutes jms ning nendevahelistes seostes.

2.3.2 Täiskasvanud on laste arengu toetajad ja arengut toetava keskkonna loojad.

2.3.3 Õppe- ja kasvatustegevusi individualiseeritakse vastavalt lapse eripärale: võimed, keeleline- ja kultuuriline taust, vanus, sugu, tervises seisund jm

2.3.4 Laps on õppe- ja kasvatustegevuses aktiivne **osaleja**, keda kaasatakse tegevuste kavandamisse, suunatakse tegema valikuid, tehtud otsuseid põhjendama ning tehtut analüüsima. Täiskasvanud tagavad kõikide laste kaasatuse.

2.3.5 Õppe- ja kasvatustegevuses luuakse tingimused, et arendada laste suutlikkust:

- seostada teadmisi varasemate kogemustega ja kasutada uutes olukordades ja tegevustes;
- arutleda omandatud teadmiste üle, põhjendada oma arvamust;
- rakendada õpitut ja hinnata tegevuse tulemuslikkust;
- tunda rõõmu oma ja teiste õnnestumistest ning tulla toime ebaõnnestumistega.

2.4 Info - kommunikatsiooni tehnoloogia kasutamine õppe-kasvatustegevuste mitmekesistamisel.

Digi vahendite kasutamine õppe- kasvatustöös loob võimalused muuta õppetegevused mängulisemaks, kaasaegsemaks ja laste jaoks huvitavamaks. Digi vahendeid kasutakse koos õpetajaga lähtuvalt lapse huvidest ja võimetest. Lasteaias on kasutusel fotoaparaat, videokaamera, arvutid, tahvelarvutid nii lastele kui täiskasvanutele, BeeBot robotid, LearnToLearn lego komplektid.

2.4.1 Digivahendite kasutamise eesmärgid:

- laps tunneb huvi konstrueerimise ja robotika vastu
- saab teadmisi ja praktilisi kogemusi
- oskab kasutada digi vahendeid mängulisel eesmärgil
- on teadlik ohtudest mis kaasnevad digi vahendite kasutamisel.
- Julgeb ja oskab kasutada juhiseid.

2.4.2 Põhimõtted:

- Mängulisus, mängides õppimine
- Õppetegevuste lõimimine ja mitmekesistamine
- Digipädevuste arendamine
- Loogilise mõtlemise arendamine
- Tehis ja virtuaalkeskkonna mõistmine
- Põhjus - tagajärg seostest arusaamine
- Meeskonnatöö arendamine

3. LASTEAIA ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE SISU NING KORRALDUS

3.1 Õppeaasta

Õppeaasta algab 1.septembril ning kestab 31.augustini.

Aktiivne õppeperiood kestab kalendriaasta 1.septembrist järgneva kalendriaasta 31. maini.

1.juunist kuni 31.augustini korratakse õpitut, loetakse raamatuid, jutustatakse jutte, mängitakse erinevaid mängu, tegutsetakse õues loodusliku materjaliga, liiva ja veega, nauditakse suvist ilma ja loodust. Laste tegevuse planeerimisel on õpetajal suunav ja vaatlev roll. Suvel kuuplaane ei koostata, suvised tegevused planeeritakse päevade kaupa.

Jõuludest (22.dets.) kuni uue aasta esimese nädala lõpuni kinnistatakse omandatud teadmisi mängulistest tegevustes.

3.2 Rühma õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine ja planeerimine.

Õppe- kasvatustegevuse aluseks on Pärnu Vana – Sauga Lasteaia õppekava. Õppekava koostamisel on lähtunud koolieelse lasteasutuse riiklikust õppekavast (Vabariigi valitsuse määrus nr.87, 29.mai 2008.a.)

Õppetöö toimub lasteaias eesti keeles.

Õppekasvatustegevus tugineb rühma päevakavale, kus vahelduvad igapäevatoimingud, laste mäng, vabategevused ja pedagoogi kavandatud õppe- kasvatustegevused.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel arvestab pedagoog lapse arengutaset, vanust ning lapse huve. Lapse kasvades ja arenedes lähtutakse õppesisu valikul üldjuhul põhimõttest – lähemalt kaugemale, üksikult üldisemale.

Rühma õppe- kasvatustegevuse kavandamiseks seab õpetaja õppeaasta üldeesmärgid, milles kajastuvad laste üldoskused:

- * mänguoskused
- * tunnetus- ja õpioskused
- * sotsiaalsed oskused

Rühma õppe- kasvatustegevuse kavandamiseks koostavad õpetajad kuuplaani.

Õppekasvatustegevused, valdkonnad ja teemad on omavahelises seoses. Tegevusi korraldades valdkondi ei eristata. Rühma õppe- ja kasvatustegevuste kavandamine on paindlik ja võimaldab pedagoogil teha vajadusel muudatusi. Rühma õppe- ja kasvatustegevusi viiakse läbi turvalises, esteetilisises ja ühistegevusi võimaldavas keskkonnas, rakendatakse õues õppimise võimalusi.

Lasteaia tegevuskava koostatakse asutuse arengukavast lähtudes ja ühiskonna olulisi sündmusi ning tähtpäevi arvestades.

Tegevuste planeerimine toimub lasteaegade infosüsteemis ELIIS. Kaasates pedagoogilist personali vormistab õppealajuhataja õppeaastaks tegevuskava. Rühma meeskond seab aastaks rühma tegevuse üldeesmärgid. Tulenevalt „Mina ja keskkond” teemadest ja üldeesmärkidest koostavad rühmaõpetajad kuuplaani. ELIIS -s täidetakse päevakirjeldus eelmisel õhtul ja päevakokkuvõtte lõppeva päeva õhtul. Hea alguse rühmad üldjuhul märgivad ära tegevuskeskused, mida lapsed peavad külastama. Sissekandeid rühmapäevikutesse teevad ka

muusika- ja liikumisõpetaja, logopeed ja tugiõpetaja. Suvekuudel planeeritakse tegevusi päevapõhiselt ja päeva lõppedes tehakse kokkuvõtte.

3.3 Päevakava

Lasteaed on avatud kl 6.30 – 18.30 Lasteaia päevakava on paindlik, kindlustab lastele päevarütmi, kus vahelduvad igapäevatoimingud, laste vabategevus, lastevanemate poolt soovitud huvitegevus ja täiskasvanu poolt juhendatud ja suunatud õppe- ja kasvatustegevus. Tegevused toimuvad rühma päevakava alusel, mis tagab eale vastava päevarütmi, ja arvestab laste eripära. Päevakavas on kindlatel kellaaegadel 3 söögiaega, muusika- ja liikumistegevused. Laste hommikune vastuvõtt on päevakava oluline moment, et laps tunneks end oodatuna ja lapsevanem võiks lahkuda rahuliku südamega. Kuna materjalid ja vahendid on meelikõitvalt välja pandud, saab laps valida omale sobiva tegevuse. Hommikusööki pakutakse kl 8.30, millest on võimalik loobuda lapsevanema avalduse alusel. Hommikuringi ajaks (kl 9.10) ootame kohale kõiki lapsi, sest siis arutatakse lastega päeva teemat, pakutakse välja tegevusi.

Õuesolek sisaldab erinevaid tegevusi: mäng, liikumine, töö, vaatlus, jalutuskäik jne. Lõunasöögile järgneb puhkeaeg, mis algab tavaliselt rühma rituaalile unejutu- või lauluga. Puhkeaja pikkus vanemas rühmas oleneb lapse unevajadusest, lapsevanema soovist ja tingimustest rühmas.

Peale õhtuoodet saavad lapsed tegeleda meelepärase tegevusega toas või õues. Lapsed lahkuvad lasteaiast järk – järgult, kusjuures lastevanematele antakse igakülgset infot möödunud päevast ja lapse edusammudest ning tekkinud probleemidest. Kella 6.30 – 7.30 on avatud hommikurühm ja kl 17.30 – 18.30 õhturühm.

3.4 Õppe- ja kasvatustegevuse korraldus

Laste arendamine toimub eakohaste, lõimitud, mänguliste tegevuste näol, Päikesejänku majas Hea Alguse metoodika järgi. Aktiivõppe meetodeid kasutades (suunatud uurimuslik õpe, õuesõpe, Kiusamisest vaba lasteaed, Arvumaa), arvestatakse laste huvidega, arengutaset ja vajadusi. Päeva kavandamisel arvestatakse laste ettepanekuid, ideid ja pakutakse lastele mitmeid valikuid. Tavaliselt toimuvad tegevused väikestes rühmades, kuid töötatakse ka vajadusel terve rühmaga või lapsega individuaalselt toas või õues.

Peale hommikuringi tegutsetakse kolme täiskasvanu (2 õpetajat, õpetaja - abi) suunamisel ja juhendamisel. Hommikuringis koondatakse laste tähelepanu õppetegevusele, tutvustatakse päevaplaani, tehakse lühike sissejuhatus teemasse ning jaotatakse tegevuskeskustesse või alarühmadesse. Õpetaja ülesanne on võimaldada eakohast tegevust, pakkuda loovaid ja oskusi proovile panevaid õppimisvõimalusi, luua tingimused üldoskuste arenguks ja õppimiseks mängu kaudu. Täiskasvanu jälgib lapsi ja teeb tähelepanekuid lapse töö tulemuslikkuse kohta ja annab lastele tagasisidet. Laps on õpitegevuses aktiivne. Ta liigub vabalt ühest keskusest teise vastavalt oma valikule ja tempole. Jälgitakse, et laps täidaks nädala jooksul planeeritud ülesanded ja viiks lõpule kavandatud tööd. (Päikesejänku maja). Kadri majas toimuvad tegevused alarühmades arvestades laste huviseid ja võimeid. Vajadusel suunatakse individuaalselt.

3.4.1 Väärtus- ja tarbijakasvatust, arvumaad, avastusõpet ja muid aktiivõppemetoodikaid lõimitakse õppe- ja kasvatustegevustesse ning seostatakse igapäevaelu toimingutega.

3.4.2 Muusikaõpetaja viib läbi igale rühmale 2 muusikategevust nädalas. Lisaks sellele tegeleb ta individuaalselt laste muusikaliste võimete arendamisega.

3.4.3 Liikumisõpetus toimub 2 korda nädalas, kas saalis või õues.

3.4.4 Terviseõpetust teostavad õpetajad rühma tegevuskava alusel.

3.4.5 Tehnoloogiaõpetust lastele viiakse läbi lõimitult erinevate valdkondadega. Hariduslikke robotika vahendeid kasutatakse tegevuste mitmekesistamiseks ja programmeerimise eeluskuste õpetamiseks vähemalt 2 korda kuus.

3.4.6 Rollimängu õpetus toimib 2 korda kuus, vanemas rühmas vastavalt vajadusele.

3.4.7 Alates 4. eluaastast õpitakse vajadusel väljaspool asutust, kasutades linnaruumi, parke jm.- Pärnu linn kui õpikeskkond.

3.4.8. Keskkonnakasvatust viiakse läbi lõimitult vastavalt Rohelise Kooli tööplaanile.

3.4.9 Kunstitegevusi nädalas on vähemalt 1 voolimine, 1 joonistamine-maalimine või 1 kleepetöö /meisterdamine.

3.5 Erivajadusega laps.

Pärnu Vana-Sauga Lasteaias toimub erivajadusega lapse toetamine meeskonnatöona, kuhu kuuluvad kõik lapsega tegelevad inimesed (rühmaõpetajad, õpetaja abi, liikumisõpetaja, muusikaõpetaja, tervishoiu töötaja logopeed ja õppealajuhataja).

Erivajaduse väljaselgitamise aluseks on :

- * lapse arengu hindamise tabel
- * õpetajate tähelepanekud
- * logopeedi poolt teostatud kõne ja psüühiliste protsesside uuring

3.5.1 Erivajadusega lapse arengu toetamise põhimõtted.

- * varajane sekkumine, koostöö sotsiaalpedagoogiga.
- * koostöö erinevatel tasanditel: lapsevanemad, erialaspetsialistid, Rajaleidja.
- * individuaalne lähenemine lapsele vastavalt tema erivajadusele.

3.5.2 Erivajadusega lapse arengu toetamise korraldus:

- * logopeediline töö kõneravi vajavate lastega vastavalt logopeedi poolt koostatud kõnekaardile. Aruandlus õppealajuhatajale toimub 3 korda aastas. Sügisel, jaanuaris ja mais. Laste vajadused selgitatakse välja septembri - oktoobri kuu jooksul. Lapsevanem, kes ei soovi, et tema last uuritakse teeb direktorile vastava avalduse.
- * tugiõpetaja töö lastega, kes vajavad psüühiliste protsesside arengu toetamist. Töö aluseks logopeedi poolt läbi viidud uuringud. Tihe koostöö rühmaõpetajate ja lastevanematega.
- * koolipikendusega lapsele koostatakse individuaalne arenduskava parendust vajavas valdkonnas koostöös lapsevanema, rühmaõpetajate, logopeedi ja õppealajuhatajaga. Vajadusel tehakse koostööd erialaspetsialistidega ja Rajaleidjaga.
- * tervisehäiretega laste puhul toetab lasteaed perearsti või eriarsti soovitusi vastavalt lasteaias olevatele võimalustele. Vajadusel koostatakse erimenüü.
- * andeka lapse puhul on põhiliseks tegevuseks märkamine ning lapse andekuse kasutamine õppekasvatustsüklis. Koostöö lapsevanemaga.

3.5.3 Eesti keelest erineva kodukeelega lastega töö.

Eesti keelest erineva kodukeelega lapsed, kes käivad Pärnu Vana-Sauga Lasteaias, õpivad eesti keelt esmalt teiste lastega mängides ja suheldes ning organiseeritud tegevustest osa võttes.

Eesti keele õpe on meeskonnatöö, milles osalevad lapsevanemad, rühmatöötajad, logopeed, juhtkonnaliige ja vajadusel ka erispetsialistid. Esmane ülesanne on välja selgitada lapsevanema ootused lasteaiale.

3.5.4 Põhimõtted eesti keelest erineva kodukeelega lapse arengu toetamisel:

- Koostöö lapsevanemaga selgitamiseks välja kodu võimalused keele arendamisel ja lapsevanema ootused lasteaiale, arenguvestlusel sõlmitakse kokkulepe koduga keele õppe osas.
- Keeleõppega tegeldakse järjepidevalt, korrates ja aktiveerides õpitut erinevates kontekstides, toetades sõnavara rikastumist pildimaterjalidega.
- Kui rühmas on eesti keelest erinevat keelt kõnelevaid lapsi rohkem kui üks, organiseerib juhtkond lapsevanematele ümarlaua õppenõustamise keskuse erispetsialistidega, et arutada lapse arengu toetamise võimalustest, selgitamiseks lastevanematele lapsest lähtumise printsiipi.
- Teiste kultuuride eripäraga arvestamine
- Vajadusel kaasata lapse keelelise arengu toetamisse logopeedi ja tugiõpetajat
- Arvestatakse lapse individuaalse arengu tasemega.
- Vajadusel suunatakse lapsevanem erispetsialistide juurde konsultatsioonile
- Sõnavaraline töö kajastub õppekasvatustöö päevikus ja kuuplaanides.

3.5.5 Tugiõpe eesti keelest erineva kodukeelega lapse arengu toetamisel.

- Tugiõpet rakendatakse eripedagoogi soovitusel juhul kui eesti keele areng on takerdunud.
- Tugiõpet võib läbi viia nii rühma õpetaja kui ka tugiõpetaja.
- Oodatud tulemuse mitte saavutamisel konsulteeritakse õppenõustamise keskuse erispetsialistidega.
- Tugiõppel oleva lapse vanemaga tehakse tihedat koostööd.

3.6 Koostöö lapsevanemaga.

3.6.1 Koostöö põhimõtted:

- * Üksteist usaldav ja lugupidav õhkkond
- * Lapsest lähtuvus

3.6.2 Koostöö korraldus:

- * Teavitamine
- * Arenguvestlused (kord aastas)
- * Koosolekud (vähemalt kord aastas)
- * Individuaalsed vestlused (rühma õpetajad, juhtkond, logopeed)

- * Rühma stendid
- * Asutust tutvustav voldik esmakordselt lasteaeda tulevate laste vanematele
- * Lasteaia kodulehekülg
- * Koolitused
- * E-posti loend
- * ELIIS.

3.6.3 Kaasamine

- * Perepäevad (laulupidu, matkad, sügispidu)
- * Rühmasisesed üritused (peod, rühma kujundamine, vahendite valmistamine)
- * Teavitused ELIISI-i kaudu.
- * Hoolekogutöö

3.6.4 Tagasiside

- * Hoolekogu
- * Rahulolu uuring (üle aasta)
- * Arenguveustus
- * ELIIS

4.EELDATATAVAD ÜLDOSKUSED VANUSEASTMETE KAUPA

Üldoskuste kujundamist toetatakse kõigi õppe- ja kasvatustegevuste kaudu, erinevate valdkondade sisusid lõimides.

Üldoskused jagunevad:

- * mänguoskused
- * tunnetus- ja õpioskused
- * sotsiaalsed ja enesekohased oskused

4.1 Mänguoskused

Mäng on koolieelses eas lapse põhitegevus ja loomulik õppimisviis. Mängu käigus omandab ja kinnistab laps uut teavet, harjutab ning rakendab uusi oskusi, õpib suhtlema ja koostööd tegema ning sobival viisil enda tundeid ja soove väljendama. Mänguoskus on kõigi üldoskuste ning õppe- ja kasvatustegevuste eri valdkondade oskuste ja teadmiste arengu alus.

Mängud jagunevad:

- * loovmängud
- * rollimängud
- * režissöörimängud
- * ehitusmängud
- * lavastusmängud
- * reeglimängud
- * õppemäng
- * laulumäng
- * liikumismäng

* võistlusmäng

4.1.1 Kuni 1,5 - 3 aastased lapsed.

1. Laps valib oma mänguks mänguasjad ja tegeleb nendega süvenenult
2. Laps asetab pärast mängu asjad omale kohale
3. Laps hangib täiskasvanu toel ümbrusest infot ja loob selle hankimiseks ise uusi võimalusi
4. Laps täidab liikumismängus lihtsamaid reegleid – kindlas suunas liikumine, peatumine, tegevuste matkimine
5. Laps mängib matkimismänge, leiab asendusmänguasju ja räägib, mida teeb.
6. Laps mängib liiva, lume ja teiste looduslike materjalidega
7. Suudab väikeses grupis lühiajaliselt mängule keskenduda.
8. Laps keskendub lühikeseks ajaks ühele tegevusele
9. Laps tegutseb teistega kõrvuti ja osaleb ühistegevuses
10. Laps loob tegevuse kaudu seoseid kõnega
11. Laps sobitab erinevaid materjale ja esemeid, rühmitab nähtava omaduse järgi

4.1.2 3 - 4-aastased lapsed.

1. Laps valib mänguks vahendid ja tegeleb nendega süvenenult
2. Laps teab ja oskab panna mänguasju omale kohale
3. Laps oskab kasutada suurt ehitusmaterjali (vaatab, võrdleb, ehitab)
4. Laps oskab mängida koos teise lapsega
5. Laps täidab mängides lihtsamaid reegleid
6. Laps mängib lihtsamaid rollimänge, leiab asendusmänguasju ja räägib, mida teeb
7. Laps oskab mängida liiva, lume ja teiste looduslike materjalidega
8. Laps oskab kasutada lavastusmängus erinevat hääletooni, sõnu, žeste koos õpetajaga
9. Laps keskendub tegevusele lühikeseks ajaks, pikemalt täiskasvanu toel;
10. Laps püüab alustatud tegevust lõpuni viia;
11. Laps osaleb ühistegevustes, teeb koostööd teiste lastega;
12. Laps on omandanud sõnavara, mis võimaldab tal ennast väljendada, vajab täiskasvanu tagasisidet;

4.1.3 4 - 5-aastased lapsed

1. Laps oskab valida iseseisvalt mängu ja oma mängumõtteid ellu viia
2. Laps oskab iseseisvalt valida mängukaaslast
3. Laps mängib paariti ja väikeses rühmas
4. Laps oskab mängida sihipäraselt erinevate mänguasjade- ja vahenditega, loodusliku materjaliga
5. Laps oskab heatahtlikult suhtuda teiste laste mängudesse
6. Laps oskab vahetada ja jagada oma mänguasju
7. Laps oskab üksikuid mängulisi toiminguid ühendada ühtseks mänguliseks tegevuseks
8. Laps lahendab ülesandeid ja probleeme verbaalselt, saavutab kokkuleppeid

4.1.4 5 - 6-aastased lapsed

1. Laps valib iseseisvalt omale sobiva mängu ja mängukaaslase ning säilitab sõbralikke suhteid.

2. Laps teab, et mänguasju peab hoidma.
3. Laps tuleb toime erinevate rollidega mängus ning täidab ja jälgib mängureegleid.
4. Laps jätkab alustatud mängu, kasutades igapäevaelus saadud teadmisi ning kogemusi.
5. Laps leiab ise mänguks sobiva paiga.
6. Laps on leidlik mänguteemade valikul. (fantaseerib)
7. Laps saab aru lihtsamatest seostest

4.1.5 6 - 7-aastased lapsed

1. Oskab leida endale rühmas tegevuse ja sobiva paiga.
2. Suudab valitud mängu teemal improviseerida, arendades seda vastavalt omandatud teadmistele.
3. Oskab leida sõpru ja leppida kokku rollide jaotuses ning pidada kinni kokkulepetest ja mängureeglitest.
4. Oskab kasutada mänguvahendeid sihipäraselt, kuid ka kohandada loovalt erinevaid ehitusmaterjale ja looduslikku materjali, valmistades puuduvaid mänguvahendeid.
5. Saab aru lihtsamast tööjuhendist.
6. Oskab kasutada mängus loovalt nukke, lihtsaid dekoratsioone, lavastades õpitud kirjanduspalu või fantaseerides.
7. Tunneb liikumismängude reegleid ja võistleb ausalt.
8. Tunneb lauamängude reegleid ja arvestab nendega, oskab õpetada teistele.
9. Teab mänguvahendite asukohta ja säilitab korda.

4.2 Tunnetus- ja õpioskused.

Tunnetusoskus on oskus tahtlikult juhtida oma tunnetusprotsesse, see tähendab oskus juhtida oma taju, tähelepanu, mälu, mõtlemist, emotsioone ja motivatsiooni.

Õpioskuste all mõistetakse lapse suutlikkust hankida teavet, omandada teadmisi ja oskusi ning uurida ja katsetada. Õpioskused kujunevad tunnetusoskuste arengu alusel.

NB! Laps õpib igapäeva tegevustes koostegemise ja suhtlemise kaudu
 Mida väiksem on laps, seda rohkem aega tuleb leida, et temaga koos tegutseda
 Saatke kõiki tegevusi kõnega ning õhutage last keelt kasutama
 Lapsed õpivad kõige paremini, kui neid saadab turvatunne
 Lapsed õpivad mängu kaudu
 Iga laps õpib oma rütmis

4.2.1 Kuni 1,5 - 3 aastased lapsed.

1. Leiab tegutsemisajendi, organiseerib tegevust täiskasvanu abiga, täiskasvanu suunab lapse tegevust kõne kaudu.
2. Keskendub tegevusele lühikeseks ajaks, tema tähelepanu ei ole veel püsiv.
3. kordab ja jäljendab varasemaid kogemusi ning mälupilte nii konstruktiivses mängus kui ka lihtsas rollimängus.
4. mängib mõnda aega koos teistega ja järgib lihtsamaid reegleid.
5. On omandanud sõnavara, mis võimaldab tal ennast väljendada.
6. Osaleb dialoogis.
7. Jälgib lihtsaid lookesi ja eristab kogemusele tuginedes realistlikke sündmusi väljamõeldud lugudest.

8. Omandab uusi seoseid, mõisteid ja teadmisi korduva kogemuse, aktiivse tegutsemise ning mudelite järgi õppimise kaudu, vajab oma tegevusele tagasisidet

4.2.2 3 - 4-aastased lapsed.

1. Oskab osaliselt oma tegevusi plaanida ja organiseerida ning tegutseb iseseisvalt otsese juhendamiset, kuid autoriteetide toel.
2. Plaanib minakeskse kõne abil oma tegevust ja lahendab probleeme.
3. Hangib tänu keeleoskusele uut teavet, tema kõne toetub mälule ning sõltub sellest, kellega ja mis olukorras ta koos on.
4. Järgib lihtsaid reegleid
5. Huvitub võistlusmängudest ja tahab olla edukas
6. Osaleb ühistegevuses ning teeb koostööd teiste lastega, konstrueerib, osaleb rolli- ja võistlusmängudes ning loovtegevustes.
7. Omandab uusi teadmisi praktiliste olukordade, kogetud emotsioonide, kujutluste ja kõne kaudu.
8. Saab aru mõistatustest ja lihtsamatest piltlikest võrdlustest.

4.2.3 4 - 5-aastased lapsed.

1. Tegutseb lühikest aega iseseisvalt, kuid tegutsemiskindluse saavutamiseks vajab veel täiskasvanu abi.
2. reguleerib oma käitumist ja emotsioone täiskasvanu abiga, hakkab oma tegevust planeerides ja korraldades kasutama sisekõnet
3. Tegutseb koos teistega, teda motiveerivad tegevused eakaaslastega.
4. Tema keeleline areng võimaldab lahendada ülesandeid ja probleeme ning saavutada kokkuleppeid.
5. Konstrueerib, katsetab ja uurib erinevaid võimalusi, kasutades nii sümboleid, kujutlusi kui ka reaalseid esemeid ja objekte
6. Osaleb erinevates mänguliikides ja loovtegevustes.
7. Räägib esemetest, mis pole kohal ja olukordadest, mis toimusid minevikus või leiavad aset tulevikus ning fantaseerib.
8. Keskendub huvipakkuvale tegevusele mõnikümme minutit.
9. Oskab vaadelda ning märgata detaile, olulisi tunnuseid ja seoseid.
10. Eristab rühmi, ja oskab neid võrrelda ning saab aru lihtsamate mõistete kuuluvusest, alluvusest ja üldistusastmest.
11. Tal on ettekujutus numbritest, tähtedest ja sümbolitest.
12. Omandab teadmisi kogemuste ja kõne kaudu, tegutseb aktiivselt ning lahendab probleeme.

4.2.4 5 - 6-aastased lapsed.

1. Plaanib oma igapäevategevusi, seab eesmärged ning üritab alustatud tegevused lõpetada.
2. Suudab keskenduda tegevusele vähemalt 20-30 minutiks.
3. Kasutab kujutlusi luues ja tegevusi planeerides sisekõnet.
4. Kasutab kõnet info saamiseks, tegelikkuse adumiseks ning uute teadmiste omandamiseks.
5. Järgib ühistegevustes reegleid ja suudab neid selgitada.
6. Kasutab sidusat kõnet, tema dialoog on suunatud rohkem iseendale.

7. Osaleb aktiivselt käelistes ja loovtegevustes.
8. Saab aru asjade suhetest ja omadustest ning ajalis-ruumilisest järjestusest.
9. Kasutab teadmisi igapäevastes situatsioonides, nii uudes kui ka sarnases olukorras.
10. Kasutab uute teadmiste omandamisel meeldejätmise strateegiaid juhuslikult, teadvustab kordamise vajadust.

4.2.5 6 - 7-aastased lapsed.

1. Organiseerib ja plaanib oma igapäevaseid tegevusi ja tuttavat keskkonda, seab eesmärgid, üritab tegutseda sihipäraselt ning lõpetab alustatud tegevused.
2. Suudab reguleerida oma emotsioone ja käitumist, kasutades selleks kõnet nii aktiveerivas kui pidurdavas rollis.
3. Toetub tegutsedes oma tegevusele antavale tagasisidele, eakaaslaste hinnangutele, ja võrdlusele teistega.
4. Keskendub korraga mitmele tegevusele või stiimulile ning on suuteline kestvamaks tahtepingutuseks
5. Seab uudsetes olukordades täiskasvanu sõnalise juhendamise järgi eesmärgid ning valib tegutsemisstrateegia.
6. Katsetab, konstrueerib ja uurib, kasutades oma teadmisi ja varasemaid kogemusi.
7. Osaleb erinevates mänguliikides, järgib reegleid.
8. Liigitab ning tajub esemeid ja sündmusi tervikuna, saab aru nendevahelistest seostest ning suudab olulist teadvustada täiskasvanu abiga
9. Loob uusi seoseid eeskujude, seletuste, kuulamise ja nägemise kaudu.
10. kasutab nii kaemuslik-kujundlikku kui ka verbaalset mõtlemist
11. kasutab eakaaslastega suheldes arutlevat dialoogi
12. Huvitub sotsiaalsetest suhetest, räägib enam iseendast ning tunneb huvi teiste vastu.
13. Orienteerub oma teadmistes, märkab detaile ja seoseid, kasutab teadmisi uusi ülesandeid lahendades nii uudes kui ka sarnases olukorras, kuid vajab juhendamist ja abiseoste loomisel eelnevaga.

4.3 Sotsiaalsed ja enesekohased oskused.

Sotsiaalsete oskuste all mõistetakse lapse oskust suhelda, tajuda nii iseennast kui partnereid, võtta omaks ühiskonnas üldtunnustatud tavad ning lähtuda eetilistest tõekspidamistest.

Enesekohased oskused on lapse suutlikkus eristada ja teadvustada oma oskusi, võimeid ja emotsioone, juhtida oma käitumist.

NB! Väärtustage iga last sellisena nagu ta on ning toetage ja innustage teda. Hinnake ja väärtustage lapse mõtteid ning aktiivset osalemist. Pakkuge võimalusi tegutseda nii paaris kui ka rühmas. Üheskoos tegutsemine ning sotsiaalsed oskused on õppimise alus. Pakkuge oma käitumise ja tegutsemisega sobivaid mudeleid. Selgitage ja põhjendage, milline käitumine on sobiv ja milline mitte.

4.3.1 Kuni 1,5 - 3-aastased lapsed.

1. Saab aru, et inimestel võivad olla tema omadest erinevad tunded ja emotsioonid.
2. Tal on osaliselt kujunenud enesetunnetus ja eneseteadvus.
3. Väljendab tugevaid emotsioone, oma mina

4. Tahab igapäevastes olukordades valikute üle ise otsustada.
5. Tema enesekindlus on kõikuv, enesekindluse saavutamiseks vajab ta turvalisust, tunnustust, rutiini ja reegleid.
6. Osaleb täiskasvanutega ühistegevustes, teisi lapsi pigem jälgib, tegutseb nendega kõrvuti
7. Jagab mõnikord oma asju ka teistega (valdavalt on ta siiski omandihoidja)
8. Loob sõprussuhteid nendega, kellega on tihti koos.
9. Algatavad vestlust eri partneritega erinevatel teemadel, tajub mida teised teevad ja mis on neile uus.
10. Täidab igapäevaelu rutiini.
11. Järgib lihtsamaid sotsiaalseid reegleid ning eeskujudele toetudes jälgendab igapäeva rolle ja tegevusi.

4.3.2 3 - 4-aastased lapsed.

1. Väljendab verbaalselt lihtsamaid emotsioone, oma soove, tahtmisi ja seisukohti ning püüab jõuda kokkuleppele.
2. Saab hakkama eneseteenindamisega, tal on kujunenud tualetiharjumused.
3. Teab oma nime, vanust ja sugu ning märkab soolisi erinevusi.
4. Püüab vahel teisi abistada ja lohutada, tal on mõningane ettekujutus teiste inimeste tunnetest ja mõtetest.
5. Osaleb lühikest aega ühistegevuses eakaaslastega, kuid eelistab üht mängukaaslast rühmale.
6. Arvestab reegleid mängudes ja tegevustes, mida juhivad autoriteet.
7. Saab aru lihtsamatest seltskonnas käitumise reeglitest ning järgib neid igapäevases suhtluses, püüab täita kodukorra reegleid.
8. Saab aru valetamisest kui taunitavast tegevusest

4.3.3 4 - 5-aastased lapsed.

1. Hakkab mõistma teiste inimeste tundeid ja mõtteid.
2. Väljendab oma emotsioone ja räägib nendest.
3. Suhtleb ja tegutseb enamasti iseseisvalt ning orienteerub oma suutlikkuses.
4. Suudab kuigivõrd vastutada oma tegevuse eest.
5. On tundlik teiste hinnangute suhtes, need mõjutavad tema enesehinnangut.
6. Imiteerib täiskasvanute tegevusi ja rolle, kasutades tema sõnavara ja maneere.
7. Mängib eakaaslastega, teeb koostööd, osaleb ühistegevustes, eesmärgi saavutamiseks jagab ja vahetab.
8. Aktsepteerib reegleid ja muutusi, jälgib reeglite täitmist teiste poolt.
9. Kõne areng võimaldab arusaamatusi lahendada verbaalselt
10. Oskab avalikus kohas käituda ning teab, mida tohib, mida mitte.

4.3.4 5 - 6-aastased lapsed

1. Tajub ja mõistab teiste inimeste emotsioone ja seisukohti ning arvestab neid käitumises ja vestluses.
2. Seab endale eesmärgi ja üritab neid ellu viia.
3. On oma tegevustes orienteeritud tunnustusele, tähelepanule ja emotsionaalsele toetusele.

4. Eelistab kaaslastega mängu, kujunevad esimesed sõprussuhted
5. Suudab lühikest aega ilma täiskasvanu kontrollita rühmas mängida ning teha koostööd omal viisil.
6. Järgib mängudes ja tegevustes reegleid, eriti nende täitmist teiste poolt, oskab reegleid teistele selgitada.

4.3.5 6 - 7-aastased lapsed.

1. Mõistab teiste inimeste tundeid ja nende mitteverbaalseid väljendusi.
2. Vastutab oma tegevuse eest ja räägib oma kavatsustest.
3. Suudab oma emotsioone ja käitumist kontrollida, oskab ka teisi arvestada ning suhtub teiste laste tegevusse sallivamalt, vajadusel osutab abi.
4. Suudab tegutseda iseseisvalt ning sõltub vähem oma vanematest.
5. Algatab mängu ja tegevusi.
6. Teab mis on tervisele kasulik ja kahjulik ning kuidas ohutult käituda.
7. Saab hakkama eneseteenindamisega ja tal on väljakujunenud esmased tööharjumused.
8. Kasutab erinevaid vahendeid heaperemehelikult ja oskab enda järel ära koristada.
9. Teeb vahet hea ja halva käitumise vahel.
10. Oskab teistega arvestada ja teeb koostööd.
11. Loob sõprussuhteid.
12. Mõistab, et inimesed võivad olla erinevad.
13. Järgib kokkulepituid reegleid ja üldtunnustatud käitumisnorme.
14. Selgitab oma seisukohti.

5.MÄÄRUSE RAKENDAMINE.

Lasteasutuse õppekava viiakse vastavusse Vabariigi Valitsuse 29.mai 2008 määrusega nr.87 1.märtsiks 2009.

Määrus kehtestatakse "Koolieelse lasteasutuse seaduse", § 16 lõike 2 alusel.

Määruse kehtetuks tunnistamine.

Vabariigi Valitsuse 15.oktoobri 1999.a. määrus nr.315 „Alushariduse raamõppekava kinnitamine” (RT I 1999, 80, 737; 2006, 46, 338) tunnistatakse kehtetuks.

Määruse jõustumine.

Määrus jõustub 1.septembril 2008.a.